

T.C. BAŞBAKANLIK

AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ

T.C.
BAŞBAKANLIK
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ
Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı

Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme için
Avrupa Stratejisi

Özet Bilgi Notu

Hazırlayanlar

AB İşleri Uzman Yrd. Gökşen AKBAŞ
AB İşleri Uzman Yrd. Altan APAR

(14 Eylül 2010)
ANKARA

AVRUPA 2020 STRATEJİSİ: AKILLI, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE KAPSAYICI BÜYÜME İÇİN AVRUPA STRATEJİSİ

AB'nin yeni ekonomik dönüşüm stratejisini ve 2020 yılı için hedeflerini belirleyen "Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme için Avrupa Stratejisi" raporu Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso tarafından 3 Mart 2010 tarihinde açıklanmıştır.

Avrupa 2020 Stratejisinin çıkış noktası, dünyada yaşanan küreselleşme, iklim değişikliği gibi hızlı gelişmeler ve Avrupa'da nüfusun yaşlanması gibi AB ekonomisinin yaşadığı yapısal problemlerdir. Bu problemlerin, AB üzerindeki etkileri değerlendirilerek, AB'nin 2020 yılı itibarıyla belirlenen hedefler çerçevesinde yapısal dönüşümü hedeflenmektedir.

Avrupa 2020 Stratejisi, yaşanan ekonomik ve mali kriz sonrasında Avrupa'yı eskisinden daha güçlü duruma getirme düşüncesinin ürünüdür. Söz konusu strateji, yaşanan güncel ekonomik krizi yeni bir ekonomiye giriş için bir başlangıç noktası ve fırsat olarak ele almaktadır.

Yaşanan kriz, neden olduğu büyük oranda işsizlik ve Avrupa ekonomisinde var olan sorunları ortaya koyması nedeniyle bir dönüm noktası olarak kabul edilmekte ve bu noktadan itibaren krizden çıkış için izlenecek politikaların Birliğin geleceği için büyük önem arz ettiği düşünülmektedir. Kısa vadede öncelik krizden başarıyla çıkış olarak belirlenmiş olmakla birlikte, orta ve uzun vadede hedef yüksek oranda istihdam, verimlilik ve sosyal uyumun gerçekleştirildiği, akılcı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyüme sağlamaktır.

Komisyon'un 2020 Stratejisi belgesinde, yaşanan ekonomik krizin AB'nin son 10 yılda kaydettiği ekonomik büyüme ve istihdam sağlama alındaki gelişmeleri tersine çevirdiği, AB genelinde GYİH'de %4 düzeyinde düşüş görüldüğü, faal işgücünün %10'unu oluşturan 23 milyon kişinin işsiz kaldığı ve AB'nin sanayi üretiminin 1990'lı yıllardaki seviyelere düştüğü belirtilmektedir. Yaşanan krizin AB'nin büyüme potansiyelini yarıya indirdiğine ve yirmi yıllık bir mali kazanımı sildiğine dikkat çekilmekte ve AB genelinde bütçe açığının ortalama %7 seviyesine yükseldiğinin altı çizilmektedir. Avrupa 2020 Stratejisi, Lizbon Stratejisine benzer bir şekilde bir on yıllık süreç için, AB'nin ekonomik krizin olumsuz etkilerinden sıyrılarak ekonomik büyüme, istihdam ve çevre ile ilgili hedeflerini gerçekleştirmesi için bir yol haritası çizmektedir.

AB'nin 2020 yılına kadar karşı karşıya kalacağı ve aşması gereken yapısal sorunların başında ortalama büyüme hızının üretkenlikteki düşüş nedeniyle yavaşlamış olması, Avrupa'daki istihdam oranlarının ve ortalama çalışma saatlerinin ABD ve Japonya ile karşılaştırıldığında halen düşük kalması ve nüfusun yaşlanmasının beraberinde, 2013-2014 yıllarından itibaren faal işgücünün azalmaya başlayacak olması belirtilmektedir. Bununla birlikte, AB'nin Çin ve Hindistan gibi hızla büyümekte olan ülkelerle rekabet edebilmesi için Ar-Ge ve teknolojiye daha fazla kaynak ayırmasının gerekliliğinin altı çizilmektedir.

2020 PROJEKSİYONU: ÜÇ FARKLI SENARYO

AB Komisyonu, hazırlamış olduğu 2020 Strateji Belgesi'nde AB'nin krizden çıkışı ve 2020'ye kadar karşı karşıya kalacağı zorluklarla mücadele etmesi konusunda iyimser, daha az iyimser ve kötümser olmak üzere üç farklı senaryo çizmektedir.

İyimser senaryoda, AB 2020 yol haritası izlenerek sürdürülebilir iyileşme sağlanmış, ekonomik krizde yaşanan kayıplar telafi edilmiş, kriz öncesi büyüme rotasına geri dönmüş ve daha ileri gitme potansiyeli uyarılmıştır. Daha az iyimser senaryoda, gevşek bir iyileşme sağlanmış ancak ekonomideki reformların yavaş ve koordinasyonsuz olması nedeniyle servette kalıcı kayıplar yaşanmıştır. Kötümser senaryoda ise, ekonomide kayıp on yıl yaşanmış, kalıcı kayıplar neticesinde işsizlik yüksek seviyelere ulaşmış, sosyal sorunlar ortaya çıkmış ve AB küresel olarak bir düşüşe geçmiştir. Kötümser senaryoda, kalıcı kayıpların yaşanmasının yanında, gelecekte de büyüme kayıpları yaşanacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda, kriz sonrasında alınacak tedbirler arasında bir koordinasyon gerekliliği ve AB olarak birlikte hareket etmenin gerekliliği savunulmakta ve kriz öncesi seviyelere gelmek değil, krizden önce de var olan yapısal problemlerin ortadan kaldırılması ihtiyacına vurguda bulunmaktadır.

2020 İÇİN HEDEF VE ÖNCELİKLER

Avrupa 2020 stratejisi, belirlediği akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme öncelikleri kapsamında istihdam, eğitim, sosyal içerme, Ar-Ge ve iklim ve enerji konularında birbirini destekleyen 5 hedef belirlemiştir. Sözü edilen bu hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla 7 girişimin hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Bu girişimler "Yenilikçilik Birliği", "Hareket Halinde Gençlik", "Avrupa için Dijital Gündem", "Kaynakları Verimli Kullanan Avrupa", "Küreselleşme Çağı için Sanayi Politikası", "Yeni Beceri ve İşler için Gündem" ve "Yoksulluğa Karşı Avrupa Platformu"dur.

Stratejide, iyimser senaryonun hayata geçirilmesi amacıyla AB için birbirini destekleyen üç öncelik belirtilmektedir:

- I. Akıllı Büyüme: Bilgi ve Yeniliğe dayalı bir ekonomi
- II. Sürdürülebilir Büyüme: Daha verimli kaynak kullanan, yeşil ve rekabet edebilir bir ekonomi
- III. Kapsayıcı Büyüme: Ekonomik, sosyal ve sınırsal anlamda bütünleşmeyi sağlayan yüksek istihdam ekonomisi

Bu üç öncelik kapsamında, 2020 yılı için AB ekonomik hedefleri sıralanmaktadır:

- i. 20-64 yaş arası nüfusun istihdam oranının %69 seviyesinden %75'e çıkarılması,
- ii. GYİH'nin %3'ünün Ar-Ge'ye ayrılması hedefinin gerçekleştirilmesi; özel sektörün Ar-Ge'ye yatırım yapması için koşulların iyileştirilmesi ve yenilikçilik takibi için yeni bir gösterge oluşturulması,
- iii. Sera gazı salımının 1990 yılına kıyasla en az %20, şartlar elverişli ise %30 oranında azaltılması, AB'nin enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payının %20'ye yükseltilmesi ve %20 oranında enerji verimliliği sağlanması,

- iv. Okulu erken bırakanların oranının %15'ten %10 seviyesine düşürülmesi, 30-34 yaş arası yüksek öğrenim mezunu nüfus oranının %31 seviyesinden en az %40 seviyesine yükseltilmesi,
- v. 20 milyon insanın yoksulluktan kurtararak, ulusal yoksulluk sınırı altında yaşayan AB vatandaşlarının sayısının %25 azaltılması.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde ise Lizbon stratejisinin aksine kesin ve temel araçlar tanımlanmaktadır. Bunlar, stratejide “Öncü Girişimler-Flagship Initiatives” olarak tanımlanmıştır:

AB Komisyonu, 2020 Stratejisi önceliklerini kullanarak, belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için üç öncelik alanında toplam 7 ana girişim başlatmayı öngörmektedir.

1. AKILLI BÜYÜME

Öncelik alanlarından akıllı büyüme, bilgi ve yenilikçiliği gelecekteki büyümenin anahtarı olarak görmekte ve Birlik içindeki eğitim kalitesini iyileştirme, araştırma çalışmalarını güçlendirme ve bilgi transferini sağlama yoluyla yenilikçi fikirlerin ekonomik büyüme, istihdam yaratıcı ürün ve hizmetlere dönüştürülmesini hedeflemektedir.

- i. *Yenilikçilik* alanında “Yenilikçilik Birliği” (Innovation Union) girişimi ile Avrupa toplumunun karşı karşıya olduğu iklim değişikliği, enerji ve kaynakların verimli kullanımı, sağlık ve demografik değişimler gibi konularda Ar-Ge ve yenilikçilik politikalarının gözden geçirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan çalışmaların bir ayağını da eğitim, iş dünyası, araştırma ve yenilikçilik sektörleri arasındaki bağları kuvvetlendirmek ve bilgi paylaşımını teşvik etmek oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Ar-Ge için finansman kaynaklarına erişim şartları iyileştirilerek ve yenilikçilik zinciri kuvvetlendirilerek, AB genelinde yatırım seviyesi artırılabilecektir.
- ii. *Eğitim, mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme* alanında “Hareket halindeki gençlik” (Youth on the move) girişimi ile öğrenci ve stajyer değişimi yoluyla yüksek öğrenim kurumlarının performansının ve uluslararası alandaki çekiciliğinin yanı sıra Avrupa'daki her düzeydeki eğitim ve meslek eğitiminin kalitesinin ve bu bağlamda, gençlerin istihdam olanaklarının artırılması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte, genç işsizliği oranını azaltmaya yönelik olarak çıraklık, staj ve diğer iş deneyimleri yoluyla gençlerin iş piyasasına dahil edilmesi ve AB içinde hareketliliğin teşvik edilmesi yoluyla gençler için iş fırsatlarının artırılması öngörülmektedir.
- iii. *Dijital Toplum* alanında “Avrupa için dijital gündem” (A digital agenda for Europe) girişimi ile yüksek hızda internet yaygınlaştırılarak, haneler ve şirketlerin dijital ortak pazarın faydalarından yararlanması sağlanacaktır.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME

Sürdürülebilir büyüme, enerji ve kaynakların verimli kullanımı, sürdürülebilir ve rekabet edebilir bir ekonomik büyüme olarak tanımlanmıştır. Bu yaklaşım AB'yi düşük karbonlu ve kaynaklar açısından daralmış bir dünyada çevresel azalmayı (environmental degradation) engelleyici, biyo-çeşitliliği koruyucu ve kaynakların israfını önleyici bir noktada konumlandıracaktır. Ulaşılması amaçlanan temiz ve verimli enerji hedefinin, petrol ve gaz ithalatını azaltması ve enerji alanından tasarruf edilen bu kaynağın ekonomik büyüme ve yeni istihdam olanaklarının yaratılmasında kullanılması öngörülmektedir. Bu alandaki temel öncelik alanları "rekabet edebilirlik", "iklim değişikliği" ve "temiz ve verimli" enerjidir.

- iv. *İklim değişikliği ve temiz ve verimli enerji kullanımı alanında* "Kaynakları Verimli Kullanan Avrupa" (Resource Efficient Europe) girişimi ile kaynaklarını verimli kullanan düşük karbonlu bir ekonomiye dönüşüm amaçlanmaktadır. Bu başlık altında, 2050 yılında düşük karbonlu ve enerji verimli bir ekonomiye geçişini tamamlamış bir Avrupa için vizyon oluşturularak, ekonomik büyüme için karbon kaynakları yerine yenilenebilir kaynaklar kullanılması teşvik edilecek, ulaşım sektörü yenilenerek, enerji verimliliği sağlanacaktır. Bu kapsamda, Birlik düzeyinde, AB'nin finansal araçları (yapısal fonlar ve topluluk programları vb.) ile birlikte piyasa tabanlı araçların (emisyon ticareti ve enerji vergilendirilmesi vb.) en iyi şekilde kullanılması için çerçeve koşullar iyileştirilecektir.
- v. *Rekabet Edebilirlik alanında* "Küreselleşme Çağı İçin Sanayi Politikası" (An Industrial Policy For The Globalisation Era) girişimi ile özellikle KOBİ'ler için iş ortamı iyileştirilerek, küresel alanda rekabet edebilmek için güçlü ve sürdürülebilir bir sanayi tabanı oluşması desteklenecektir. Bunun için küreselleşmenin tehditlerinden ve düşük karbonlu ekonomiye geçiş politikalarından farklı sektörlerin nasıl etkilendiği araştırılacak ve sektör spesifik çözümler önerilecektir. Bu çerçevede, Komisyon ilgili paydaşlar ile yakın işbirliği halinde çalışarak, girişimciliği destekleyen, sanayinin güncel meydan okumalara karşı cevaplar verebilmesi için yol gösterici, Avrupa'nın rekabet edebilirliğine yönelik olarak küreselleşmenin sağladığı fırsatları yakalanmasını sağlayacak modern bir sanayi politikası çerçevesini belirleyecektir.

3. KAPSAYICI BÜYÜME

Kapsayıcı büyüme önceliği kapsamında, değişimin yönetilmesi ve uyumlu bir toplum yaratılabilmesi için yüksek düzeyli istihdam sağlamak, yeteneklere yatırım yapmak, yoksulluk ile mücadele ve işgücü pazarının, mesleki eğitim ve sosyal korunma sistemlerinin modernize edilmesi amaçlanmaktadır. Bu önceliğe göre ekonomik büyümenin getirilerinden toplumun bütün kesimlerinin faydalandırılması uyumlu bir toplum oluşturmak için ön şart olarak kabul edilmektedir. "Kapsayıcı Büyüme" alanında, istihdam, beceriler ve yoksulluk ile mücadele eylem alanları olarak belirlenmiştir.

- vi. *İstihdam ve beceriler alanında* "Yeni beceriler ve işler için gündem" (An agenda for new skills and jobs) girişimi ile, Birlik içindeki istihdam olanaklarını artırmak amacıyla işgücüne yeni beceriler kazandırılması yoluyla bu kişilerin

yeni piyasa şartları ve potansiyel kariyer değişimlerine uyum sağlaması ve beraberinde işsizliğin azaltılıp, iş gücü verimliliğin artırılması öngörülmektedir. Bu girişim altında, AB düzeyinde, Birlik içi işgücü hareketliliğinin kolaylaştırılması, işgücü arz ve talebi arasında daha iyi bir dengenin sağlanması, sosyal ortakların kapasitelerinin güçlendirilmesi ve işgücü piyasası kurumları arasında güçlendirilmiş işbirliğinin teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Üye ülkeler düzeyinde ise, güvenceli esneklik yönünde ulusal politikaların sürdürülmesi, aktif yaşlanma politikalarının teşvik edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik uygulamaların genişletilmesi ve eğitim, mesleki eğitim ve iş dünyası arasında bir ortaklık oluşturulması öngörülmektedir.

- vii. *Yoksullukla mücadele* alanında “Yoksulluğa karşı Avrupa platformu” ile (European platform against poverty) ekonomik, sosyal ve bölgesel uyumun sağlanması amacıyla yoksulluk içinde yaşayan ve sosyal dışlanmaya maruz kalan insanların iyi koşullarda yaşamalarının ve toplumda aktif olarak yer almalarının sağlanması öngörülmektedir. Ayrıca, sosyal dışlanma ile mücadele ve sosyal koruma alanlarında uygulanmakta olan açık koordinasyon yönteminin, işbirliği sağlanan ve iyi uygulamaların paylaşıldığı, sosyal dışlanmayla mücadelede somut adımların atılmasını teşvik eden bir platforma dönüştürülmesi önerilmektedir. Bu bağlamda, üye devletlerin sosyal dışlanmaya maruz kalma ihtimali yüksek olan gruplara (tek ebeveynli aileler, yaşlı kadınlar, engelliler, evsizler, vb.) yönelik önlemleri ortak ve bireysel olarak almaları beklenmektedir.

SONUÇ

Avrupa 2020 Stratejisi, Avrupa ekonomisinin küreselleşme karşısında yaşanan temel problemlere politika düzeyinde verilen bir tepkidir ve bu strateji diğer politikalara ortak bir tutarlılık sağlayan üst düzey bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Avrupa 2020 Stratejisi, Avrupa Birliği ekonomisinin küreselleşme karşısında yaşadığı yapısal problemlerin aşılabilmesi için hazırlanmış bir strateji olarak belirlemektedir. Bu anlamda Lizbon Stratejisinin yerini alan devam metnidir. Ancak, temel olarak Lizbon Stratejisinden farklı, yaşanan güncel küresel krizi bir fırsata çevirme yaklaşımı ve bu kriz temelinde “dışarıda daha çok birlik, içeride daha çok koordinasyon” söylemi altında, üye ülkelerin daha bütüncül ve AB önceliklerine duyarlı politika ve tutarlı uygulamaları takip etmesinin sağlanması hususuna vurguda bulunmasıdır.

Avrupa 2020 Stratejisi kriz çözümü politikalarına yönelik Avrupa çapındaki niyet beyanını, strateji gündeminde “akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme” yaklaşımı altında, sadece krizin aşılmasına yönelik kısa vadeli politikalara odaklanmayarak, daha üst hedefler ile küreselleşme karşısında bir dönüşüm perspektifi önermektedir.

Avrupa 2020 strateji belgesinde önemli bir husus yenilikçilik, eğitim, bilişim, enerji, çevre, istihdam ve yoksullukla mücadele konularına değinen girişimlerin yanı sıra, üye ülkelerin 2020 hedeflerine uygun programlar geliştirmesi için bir raporlama sistemi de oluşturulmasının öngörülmesidir.

Avrupa Birliğini, istihdamın, verimliliğin, ekonomik ve sosyal uyumun yüksek olduğu, akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir ekonomiye dönüştürmeyi amaçlayan

Avrupa 2020 Stratejisi, daha güçlü, derin ve genişletilmiş bir tek pazarın büyüme ve istihdam yaratılması için büyük öneme sahip olduğunu vurgulamakta, bunu sağlamak için üye ülke ekonomi politikaları arasında güçlü bir koordinasyon sağlanmasını öngörmektedir.

Bu kapsamda, Avrupa 2020 Birleştirilmiş Kılavuz İlkeler, Avrupa 2020 Stratejisi ve üye ülkelerde gerçekleştirilecek reformlar için bir çerçeve oluşturmaktadır. Söz konusu ilkeler, ekonomi ve istihdama ilişkin olmak üzere iki ayrı ilke grubundan oluşmaktadır. İstihdama ilişkin ilkelerin ekonomi kılavuz ilkeleriyle uyumlu ve bu ilkeleri destekleyici olması gerekmektedir. Üye ülkelerin ekonomi ve istihdam politikalarının, ortak alanlar olarak kabul edilip bu alanlarda koordinasyonun sağlanması amacıyla iki ayrı yasal araç olarak sunulan bu ilkeler, uyum ve açıklığı sağlamak için sayıca sınırlı tutulmuştur ve Konsey'in kararlarını yansıtmaktadır.

Birleştirilmiş kılavuz ilkeleri oluşturan on ilkedен altısı ekonomi politikasıyla ilgilidir. Geri kalan dört ilke ise, iş gücünün artırılması, insan kaynaklarının iyileştirilmesi, işgücü arz ve talep dengesinin sağlanması ve insanların işgücü piyasasına yeniden kazandırılmasını amaçlayan istihdam ile ilgili kılavuz ilkelerdir. Bu ilkeler çerçevesinde, üye ülkeler Avrupa 2020 stratejisinin öncelik ve hedeflerini ulusal reform programları oluşturma yoluyla gündemlerine taşıyacaklardır. Bu reform programları stratejinin izlenmesinin önemli bir ayağını oluşturacaktır.

Stratejinin yönetiminden AB Konseyi sorumlu olacak; AB Komisyonu ise hedefler konusunda yapılan ilerlemeleri değerlendirmek, uygulanacak politikalar konusunda görüş alışverişini sağlamak ve başlatılan 7 ana girişimi desteklemek görevlerini yerine getirecektir.